

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens III. & IV. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas
Missalis

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Defectu Intentionis. VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39964

ro Zachariam Pasqualigum de Sacrif. Missa
traff. 1. quest. 319. & seqq. Quarti part. 3.
tit. 5. sect. 1. & Suarez loc. à Gavanto cit.

II. Gavant. pag. 156. col. 1. post Rubr.
num. 2. Sanè verba ea tantum, &c.) Opti-
mè docet hic Gavantus, in prædicto casu re-
petenda esse tantum verba Consecrationis in

superiori Rubrica expressa. Unde non ap-
probantur illi, qui putant, si Consecratio
panis iteranda sit, incipiendum, & repeten-
dum esse de necessitate Sacramenti ab illis
verbis: *Qui pridie, &c.* sic Calix ab illis
verbis: *Simili modo, &c.* Satis enim est,
iterare solam formam expressam in Rubrica
n. 2. & in Canone Missæ contentam.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. VI. De Defectibus Ministri.

I. De Defectibus Ministri, tum essentia-
libus, tum accidentalibus, tum proximis,
tum remotis, fusc, & doctè disserit Paulus

Maria Quarti part. 3. tit. 6. omnino videndus
ab iis, qui satisfacere volunt suæ curiositati
in hac materia.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. VII. De Defectu Intentionis.

I. Rubr. num. 1. pag. 157. *In his casibus
non consecrat, quia requiritur intentio, &c.*
In hac Rubrica quatuor adducuntur casus,
in quibus non sequitur Hostiæ, & vini Con-
secratio, ex solo defectu intentionis in Saacer-
dote consecrante. Nomine intentionis intelli-
gitur deliberata voluntas faciendi aliquid, puta
Sacramentum; intentio enim communiter
distinguitur volitio efficax finis, unde differt in-
tentio à simplici volitione, seu complacencia
finis, sive boni alicujus; quia simplex vo-
luntas, seu complacencia respicit finem sine
habitudine ad consecutionem. Intentio au-
tem est volitio efficax tendens in finem conse-
cutionem. In casu ergo nostro actus, quo
Minister vult consecrare Sacramentum, dicitur
intentio, quia est actus liber voluntatis
tendens in illam finem, & distinguitur ab
attentione, quæ est actus intellectus conside-
rantis id, quod agitur.

Dividitur autem intentio, quò ad rem no-
stram pertinet, in actualem, & virtuales,
in habituales, & interpretativam. Actua-
lis intentio est volitio actu existens faciendi

Sacramentum, & offerendi Corpus, & San-
guinem Christi Domini, vel faciendi quod
facit Ecclesia, vel quod Christus instituit,
& per se ipsam immediatè concurrans ad Sa-
cramentum, & Sacrificium peragendum,
cum prolatione formæ super materiam præ-
sentem.

Intentio virtualis dicitur illa, quæ præ-
cessit in se, sed virtute permanet in aliquo
effectu ab ea relicto, quo excitantur potentia
externæ ad actiones requisitas, quibus
perficitur Sacramentum initio propositum,
vel per impressionem in imaginativa relictam,
vel per connexionem actuum sequentium
cum primo, quo quis ad agendum humano
modo se applicuit, nec actu contrariò inter-
rupit; v. g. incipit quis Sacerdos sacris ve-
stibus se induere ex animo consecrandi, &
offerendi Sacrificium, sicut Christus insti-
tuit, & vi illius voluntatis accingit se operi,
pergendo ad Altare, &c. postea tamen men-
te distrahitur, & interim facit omnia neces-
saria ad Sacrificium, manendo tamen semper
mentis suæ compos; hic dicitur habere

intentionem virtuales consecrandi, & offerendi Sacrificium, etiam in ipso actu Consecrationis, dum profert formam, nullam habeat actualem intentionem.

Intentio habitualis dicitur illa, quæ præcessit aliquando, & omnino desinit, nec per aliquem effectum, aut virtutem relictam influit in actionem externam, quamvis actu contrario revocata non fuerit: Nam voluntas semel habita, & multò magis frequenter habita, dicitur habitualiter remanere, donec revocetur; Unde dicitur etiam quis ex habitu aliquid facere, quando sola frequentia actuum præteritorum ductus aliquid operatur, e.g. fricat quis barbam, nullo præcedente actu, quo ad eam operationem applicetur, eo modo quo etiam à dormiente, amente, & ebrio id ipsum fieri contingit.

Intentio interpretativa est dispositio voluntatis, quæ talis est, ut interpretemur aliquem consensurum, aut facturum, si res proposita in ejus mentem veniret, vel de ea moneretur; sic dicitur, quòd fidelis adultus, qui ex vi morbi usum rationis amisit, habeat intentionem interpretativam recipiendi Sacramentum extremæ unctionis, quamvis de eo nunquam cogitaverit, quia ex ejus antea vita colligimus, quòd prædictum Spirituale beneficium & Sacramentum expeteret, si rationis suæ compos esset.

Dividitur præterea intentio in absolutam, & conditionatam; absoluta est voluntas absoluta, qua simpliciter, & sine modificatione, seu conditione aliqua, vult consecrare v.g. Sacrificium Missæ. Conditionata verò intentio est voluntas consecrandi v.g. Hostiam sub hac conditione, si prius non fuerit valide consecrata.

Denique, quod ad rem nostram spectat; Dividitur intentio in implicitam, & explicitam: Intentio implicita procedit in administratione, seu consecratione Sacramenti, secundum generalem, & confusam rationem; ut v.g. volo consecrando, nempe proferendo

formam consecrationis, facere, quod facit Ecclesia Catholica, seu quod Christus instituit. Explicita dicitur intentio, quæ secundum specificam rationem procedit; ut in casu nostro, volo consecrare Sacramentum Corporis Christi &c. volo offerre Sacrificium Eucharisticum Summo Deo, in recognitionem supremi sui Domini super omnes Creaturas.

Ex prædictis intentionibus, intentio actualis, & explicita, quamvis optima, atque eò optanda, non est tamen necessaria ad valorem Consecrationis, & hæc est communis omnium Theologorum sententia; Sufficit enim in casu nostro sola intentio virtualis, & implicita, quales supra explicavimus. Intentio autem habitualis profectò non sufficit, quia est sine advertentia rationis, & potest reperiri, ut diximus, etiam in dormiente, amente, & ebrio: qui tunc non operantur humano modo. Hic advertere lubet, quòd antiqui Theologi intentionem virtuales aliquando vocarunt habituales, ut colligi potest ex iis quæ docet D. Thomas in 3. part. *Quæst. 64. Art. 3.* nempe Sacerdotis accedentis ad baptizandum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, docetque, perfici Sacramentum ex virtute primæ intentionis, etiam si in ipso exercitio cogitatio Sacerdotis ad alia rapiatur. En igitur intentionem habituales confundi cum virtuali.

Intentio interpretativa multò minus sufficit, quàm habitualis, ad consecrandum quocunque Sacramentum, quia non est intentio, sed pura dispositio ad intentionem concipiendam; & quamvis sufficiat ad recipiendum Sacramentum, ut supra innuimus, tamen non est sufficiens ad Sacramentum ministrandum, & consecrandum, quia suscipiens Sacramenta passivè se habet, consecrans autem activè: major autem requiritur perfectio in agente, quàm in patiente, & sic requiritur perfectior intentio in ministrante, quàm in suscipiente Sacramentum; Et

revera Christus voluit quidem, Sacramenta dispensari etiam pueris, & eis, qui non sunt sui compotes, noluit tamen dispensari à pueris, & ratione non utentibus, sed à folis Ministris rationali modo agentibus; Sapientem enim decet de suis bonis ita disponere, ut etiam in auxilium amentiam conferantur, & distribuuntur, non tamen per ministros, sed distributores fatuos, vel non agentes rationali modo, ut optimè ponderat Quart. part. 3. Tit. 7. Dub. 3. in fine.

Intentione conditionata uti non debet Sacerdos, nisi quando factò diligenti examine dubitat, an Hostia, vel Vinum fuerit consecratum, v. g. quando ob mentis evagationem, aut alias causas Sacerdos certus non est, se Verba consecrationis protulisse; in tali causa potest iterum sub conditione consecrari Hostia, vel Calix; verum tamen est, quòd non semper est ratio dubitandi, an forma omnia fuerit, ex hoc præcisè, quòd Sacerdos non meminerit, se eam protulisse; quare quando Sacerdos recitat orationes Consecrationis formam consequentes, non debet adhuc sub conditione Consecrationis verba repetere, quamvis tunc non meminerit, se ea protulisse, sed potius ut suæ consulat quieti, quærere debet à Ministro, an Hostiam, & Calicem elevaverit, ut inde arguat, se verè protulisse formam Consecrationis, si talis elevatio secuta fuerit. Admittat verò rationem dubitandi, si non elevaverit dictam Hostiam &c. Præsumendo igitur à dicto dubio, non debet Sacerdos uti intentione conditionata, sed semper regulariter loquendo debet uti intentione absoluta in Sacramento conficiendo, & Sacrificio peragendo; & quando uti potest intentione conditionata, conditio debet esse vel de præsentis, vel de præterito, ut possit statim habere suum effectum, & transire in absolutam. Nunquam enim potest uti intentione conditionata de futuro, & maxime ea conditione, quæ humano modo cognosci non potest, nam hu-

jusmodi intentiones conditionales de futuro suspendunt consensum, seu voluntatem consecrandi, donec impleta sit talis conditio; quod nullo modo potest fieri.

II. Gravis agitur quæstio inter Theologos, utrum ad valorem Sacramenti sufficiat intentio faciendi quidem exterius quod facit Ecclesia, adhibendo materiam, & formam à Christo institutam, & in Ecclesia consuetam, sed absque animo interno, & absque intentione conficiendi Sacramentum, imò animo, & intentione interna jocandi, & illudendi, modò hic animus non manifestetur exterius; controvertitur, inquam, an hæc interna intentio non conficiendi Sacramentum, mente solum concepta, & exterius non manifestata, obstet valori Sacramenti, si aliàs Minister exterius exhibeat serio Ritus omnes Ecclesiæ, & exequatur ea quæ facit Ecclesia. Ratio dubitandi est, quia talis Minister habet suo modo intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, id est quoad actiones externas, & materiales. Hoc autem videtur sufficere ad salvandas definitiones Conciliorum circa intentionem, quæ requiritur in Ministro Sacramentorum.

Prima sententia sustinet, non viciari Sacramentum ex defectu intentionis merè internæ Ministri nolentis conficere Sacramentum, sed ad validitatem Sacramenti sufficere solas actiones externas modo explicato. Hanc acerrimè tuetur Ambrosius Catharinus, asserens, stare omnino, atque valere Sacramentum, si Minister dumtaxat intendat celebrare Ritus illum externum, quem Ecclesia celebrat, illumque re ipsa liberè, serio, omnique semoto joco exterius ministrat, materiam adhibens, formamque pronuncians in iis maxime circumstantiis, ex quibus determinatur ad agendam tanquam Ecclesiæ Minister: Nihilque obesse valori Sacramenti, si intus occulta mente contrariam intentionem animo gerat, nolique clam, atque secretò, actionem illam Sacramentalem esse, qua-

qualem illam Christus instituit. Ita ille sententiam suam exposuit in Opusculo de *intentione Ministri*, quod pendente Concilio Tridentino elucubravit, & ita his præcisè verbis refert, ac vindicat præfati Auctoris mentem Jacobus Hyacinthus Serry Ordinis Prædicatorum Doctor Sorbonicus, & in Academia Patavina Primarius Sacrae Theologiae Professor, in suo Opusculo, cui Titulus; *Ambrosii Catharini Vindicia*, & in alio simili Opusculo inscripto: *Vindicia Vindiciarum &c.* Catharini sententiæ subscripserunt Alphonsus Salmeron *tom. 13. in Epistolas Pauli lib. 1. part. 3. disp. 2.* Vignerius, Marius Scribonus, Zacharius Pasqualigus, Vincentius Contempsonius, & alii relati à Serry *cap. 5. n. 3.* sui primi Opusculi.

Secunda sententiæ communior inter Theologos docet, requiri necessariò in Ministro Sacramenti intentionem internam conficiendi Sacramentum, saltem implicitam, quæ habetur in intentione faciendi, quod facit Ecclesia, & non sufficere solam, & nudam actionem externam, etiam si seriò peractam, sine ulla intentione interna, & multò magis cum intentione interna directè opposita, nempe cum intentione non faciendi rem sacram, & non ministrandi Sacramentum. Hanc Sententiam tuentur ferè communiter Theologi, præsertim verò Suarez *Disput. 13. sect. 2.* Coninch *quæst. 64. art. 8. num. 58.* Diana *part. 10. quæst. 11. Resol. 67.* & recentissimè non solum dignitate, sed etiam sapientia, & pietate Eminentissimus Card. Gotti Ordinis Prædicatorum, *tom. 13. sua Theologia quæst. 7. dub. 4.* Hæc autem secunda sententiæ est omnino tenenda, saltem in praxi, ut fatetur etiam ipsemet Serry *cap. 14. §. 7.* & alii suæ sententiæ sectatores; cum in Sacramentis conficiendis, licitum non sit sequi opinionem probabilem, relicta tutiore; Atqui hæc secunda sententiæ est tutior, immò sola tuta est, & secuta, ergo hæc est on-

nò amplectenda; major propositio negati profectò non potest, cum ab Innocentio XII. anno 1679. proscripta fuerit hæc propositio: *Non est illicitum in Sacramentis consecrandis, qui opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore;* minor etiam constat, cum tutior sit sententiæ, quæ asserit præter externam, requiri etiam aliquam intentionem internam, virtuales saltem, & implicitas; quàm illa, quæ asserit, etiam sine tali intentione interna, immò cum intentione etiam contraria confici Sacramentum, dummodò seriò Minister exterius operetur, & appareat circumstantibus ob Ritus, quos prænit, velle Sacramentum conficere.

Probatur etiam hæc secunda sententiæ et eo, quòd Alexander VIII. die 7. Septembris 1690. damnavit hanc propositionem: *Vis Baptismus collatus à Ministro, qui omnem ritum externum, formamque Baptismi observat, intus verò in corde suo resolvit, non invaluere quod facit Ecclesia.* Hæc autem Pœnitentia condemnatio, non solum comprehendit illum, qui jocosè, ac mimicè ponit totum Ritum externum Baptismi, sine intentione interna, sed etiam illum, qui Ritum externum seriò peragit in collatione Baptismi, sed intra se habet intentionem non faciendi rem sacram, non conferendi Sacramentum, non faciendi quod facit Ecclesia, sed jocosè eam peragere; licet talis intentio ab eo exterius non manifestetur. Qua propter si Baptismus ita collatus, cum solis Ritibus externis seriò positus, sed sine ulla intentione interna, est juxta mentem præfati Pontificis omnino irritus, idem sentiendum est de omnibus aliis Sacramentis, nimirum ea esse omnino irrita, & nulla, si in Ministro non habeatur interna voluntas, virtualis saltem, & implicita, faciendi quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit. Et reverà ad validitatem Sacramenti requiri talem intentionem in Ministro, faciendi nimirum quod facit Ecclesia,

fia, docuit Martinus V. anno 1418. in fine Concilii Constantiensis; Eugenius IV. anno 1439. in Concilio Florentino Decret. de unione Armenorum; & Concilium Tridentinum sess. 7. de Sacram. in genere can. 11. quæ quidem Concilia intelligenda sunt non de sola intentione materiali, faciendi quod exterius facit Ecclesia, sed etiam de intentione firmali, seu interna, faciendi quod facit Ecclesia, seu quod Christus instituit, sive faciendi actionem illam, ut Sacramentalem, & in illa se gerendi ut Christi & Ecclesiæ Ministrum.

Denique apertè colligitur veritas hujus nostre sententiæ ex Rubrica *num 1 pag. 157.* in qua statuitur, validam non esse consecrationem: *Si quis non intendit consecrare, sed de his aliud agere*, quæ verba loquuntur profecto de intentione interna, delictorè aliud agendi. Rursus in eadem Rubrica *punct. 3.* legitur: *Si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit, in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio*; Nempe requiritur intentio determinata consecrandi talem vel talem Hostiam; quia autem in prædicto casu non est major ratio, cur illa, vel ista sit consecrata, ideò nulla intelligitur consecrata, ex solo defectu talis intentionis internæ determinatè consecrandi hanc, vel illam Hostiam: quòd si sufficeret ad illas consecrandas solus Ritus externus serió peractus, nempe materia consecranda præteriens super Corporali, & verba Consecrationis prolata à Sacerdote vestibus sacris induto &c. hæc omnia habentur etiam in hoc Sacerdote habente hanc internam intentionem consecrandi non omnes undecim Hostias, sed solum decem ex illis, sed non determinando, quas decem velit consecrare, & exterius apparere, omnes illas undecim consecrare velle, & nihilominus certissimum est, quòd ex solo defectu talis internæ intentionis, vel consecrandi omnes illas Ho-

Gavant, Rubr. Miss.

stias, quas habet præsentis, vel ex illis undecim consecrandi solum decem, non determinando tamen, quas decem intendat consecrare; ex solo, inquam, defectu talis internæ intentionis, & talis internæ determinationis, omnes illæ undecim Hostiæ inconsecratae remanent, quamvis habeatur totus Ritus externus serió peractus, qui requiritur ad talium Hostiarum consecrationem; quæ omnia magis confirmantur ex eo, quòd, quando ex illis undecim Hostiis, decem determinatè quis vult consecrare, & unam determinatè non intendit consecrare, iidem omnino Ritus externi adhibentur super illas decem, quas prædictus Sacerdos intendit determinatè consecrare, ac super illam unam, quam determinatè non intendit consecrare, & nihilominus ex defectu solius intentionis internæ, super prædictam illam unam, hæc juxta sensum, & doctrinam Rubricæ, non censetur consecrata. Semper igitur firmum remanet, etiam ex textu literali, & sensu prædictæ Rubricæ, à Summis Pontificibus editæ, & à S. R. E. approbatæ, immò ab universali Ecclesia acceptatæ, firmum, inquam, remanet, ad validam Consecrationem prædictarum Hostiarum requiri, præter Ritus externum serió peractum, etiam internam intentionem eas consecrandi.

Alia argumenta, quibus prædicta communis, probabilior, & tutissima sententia comprobatur, legi poterunt apud laudatum Eminentissimum Gotti, sicut etiam solutiones difficultatum, quas contra eandem afferunt Auctores primæ sententiæ.

III. Gavant, pag. 158. col. 1. post Rubr. n. 4. *Gutta verò qua sunt extra Calicem, aut intra, &c.* Optimè hic resolvit Gavantus adhaerens sententiæ Suarez, quòd si in Calicis pede, vel extra cuppam, aliquæ guttæ vini hæreant, non censentur consecrata, nisi tamen Sacerdos expressè, sed non sine sacrilegio, prædictas quoque guttas consecrare

K k k

ab.

absolutè intendat. Rursus non censentur pariter consecrata guttæ illæ vini, quæ intra Calicem, sive in interiori Calicis superficie, à reliquo vino separata hærent; nam hæc videtur esse communis, & optima Ecclesiæ intentio, consecrandi nimirum omnem liquorum consecrabilem, qui per modum unius continui in Calice continetur. Hanc sententiam tuetur etiam *Ægidius Coninch quæst. 74. art. 2. dub. 3. num. 43.* *Bullembau lib. 6. tract. 3. cap. 1. dub. 3.* *Claudius La Croix in suis Additionibus ibidem.* *Bissus lit. S. n. 18. §. 39.* ubi advertit, quod si Sacerdos, post

vini infusionem in Calicem, videat aliquas guttas dispersas intra eundem Calicem, oriatur de his dubium, utrum sint consecrata, eas uniat cum toto vino, vel quod facilius, & decentius est, eas purificatorio extergat, & si non extergantur, neque uniantur cum reliquo vino, non censentur consecrata, cum Sacerdos habere debeat prædictam intentionem, ut dixi, consecrandi, non hujusmodi guttas separatas, sed tantum vinum illud, quod est in Calice per modum unius.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. VIII. De Defectibus Dispositionis Animæ.

I. Rubr. num. 1. pag. 158. *Sed gravissimè peccat, &c.* Præfata Rubrica non solum intelligenda est de notoriè excommunicato, & aliis censuris, vel irregularitate impedito, quod nimirum gravissimè peccet, si in tali statu celebret, sed etiam de occultò irretito ejusmodi pœnis Ecclesiasticis, putà qui occultè Clericum percussit, vel aliquem occidit. Si quis tamen scienter audit Missam ejusmodi Sacerdotis occultè irretiti, graviter non peccat juxta sententiam *Navarr. cons. 59. tit. de sentent. excom. tom. 2.* sicut peccaret ille, qui audiret Missam Sacerdotis notoriè excommunicati, &c.

II. Rubr. num. 2. pag. 159. *Graviter peccat, &c.* Non solum Sacerdos, sed alius quicumque, qui sibi conscius est peccati mortalis, tenetur ex præcepto Ecclesiæ præmittere Confessionem Sacramentalem, antequàm ad Communionem Sacram accedat, ut patet ex Concilio Tridentino *sess. 13. de SS. Euchar. Sacram. cap. 7. & Can. 11.* ubi ait: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessio-*

ne ad Sacram Eucharistiam accedere debeat. Et deinde addit: *Quod à Christi anis omnibus, etiam ab ipsis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbuerit celebrare, hæc Sancta Synodus per præservandum decrevit, modo non desit illi copia Confessoris: quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quantumprimùm confiteatur.* Ex quibus verbis colligitur, Sacerdotem conscius sibi peccati mortalis, nunquam posse celebrare sine prævia Confessione, nisi concurrentibus duabus his circumstantiis, nempe cum urget necessitas celebrandi; & cum deest copia Confessarii; & quamvis gravis difficultas sit, quando censetur deesse copia Confessarii, & quanta debeat esse necessitas celebrandi; Gavantus tamen supra sufficienter explicat quoniam sit necessitas urgens, & quoniam dici possit inopia Confessarii.

III. Gavant. pag. 159. col. 2. §. At S. Thom. &c. in fin. *Debet autem, quantumprimùm poterit, confiteri, &c.* Ne Sacrificaturi habentes conscientiam peccati mortalis, prætextu necessitatis, & inopiæ Confessarii, non instituta Sacra Confessione, sed elicta tantum contritione celebrent, præcipit, ut diximus supra, Tridentina Synodus, ut Sacer-